

Силабус курсу



СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

## ФІЛОСОФІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	бакалавр
<i>Спеціальність:</i>	033 «Філософія»
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	7
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	іспит

**Автор курсу та лектор:**

к.філос.н., доц., Шелковая Наталія Валеріївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності

посада

nvshelkovaya@ukr.net

електронна адреса

+38-050-627-11-01

телефон

live:shelkovaya\_n

месенджер

Skype:

314 ГК, за

розкладом

консультації

**Викладач лабораторних занять:\***

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

**Викладач практичних занять:\***

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

\* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

### **Анотація навчального курсу**

#### **Цілі вивчення курсу:**

Викладання дисципліни «Філософія Давнього Сходу» спрямовано на формування у студентів знання відмінностей менталітету та світосприйняття Сходу та Заходу; розуміння студентами сутності та основних ідей передфілософії та філософських вчень Близького Сходу (Давнього Єгипту, Шумеру, Вавилону, Фінікії та Давнього Ірану), Давньої Індії та Давнього Китаю; здатність аналізувати основні ідеї сакральних текстів Давніх Єгипту, Шумеру, Вавилону, Ірану Індії, Китаю.

Курс може бути корисним студентам за спеціальностями в галузі «033. Філософія», «031. Релігієзнавство», «032. Історія і археологія», «034. Культурологія», «035. Філологія», «041. Богослов'я», а також при роботі на посадах в середніх та середньо-спеціальних навчальних закладах, компаніях, підприємствах, а саме: викладача, консультанта із суспільно-політичних питань (в громадських організаціях), фахівця із зв'язків з громадськістю та пресою.

#### **Результати навчання:**

*Здобувач повинен знати:*

сутність основних ідей предфілософії та філософських вчень Давнього Сходу та їхніх проявів у сучасному світі. Знання текстів: «Книга мертвих», «Епос про Гільгамеша», Авеста, Веди, Упанішади, «Дхаммапада», Бхагавад-Гіта, Закони Ману, «Дао де цзин», «Чжуан цзи», «Лунь юй».

*Здобувач повинен вміти:*

аналізувати особистісні та соціальні процеси у світі і нашій країні, використовуючи головні ідеї предфілософії та філософських вчень Давнього Сходу; використовувати цінні ідеї цих вчень для особистого та суспільного вдосконалення.

#### **Передумови до початку вивчення:**

Базові знання та уявлення з філософії, історії Давнього Світу, релігієзнавства.

### **Мета курсу (набуті компетентності)**

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

1. Здатність виявляти сутність філософії Сходу, особливості східного менталітету та світосприйняття, його відмінності від західного менталітету та світосприйняття.
2. Здатність до філософського аналізу передфілософії та філософії Давніх Єгипту, Шумеру, Вавилону, Фінікії, Ірану Індії, Китаю та головних філософських проблем сакральних і філософських текстів цих країн.
3. Здатність зіставляти філософські ідеї Давніх Єгипту, Шумеру, Вавилону, Фінікії, Ірану Індії, Китаю і знаходити в них актуальне для осмислення процесів у сучасному світі і нашій країні.
4. Здатність аналізувати світоглядні проблеми сьогодення крізь призму предфілософії та філософських вчень Давнього Сходу.
5. Герменевтико-текстологічна обізнаність, яка передбачає здатність виявляти філософські проблеми і знаходити внутрішні сенси та символи у філософських та сакральних текстах предфілософії та філософських вченнях Давнього Сходу.

### Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Вступ до філософії Давнього Сходу	2/0/2	Етимологія слова «філософія». Розум та мудрість. Генеза філософії. Міфологія, релігія, філософія. Міфологеми сучасності. Проблема розуміння давності і давньої філософії. Особливості східного та західного менталітету та світосприйняття. Специфіка філософії Сходу. Відмінність світогляду та філософії Сходу та Заходу.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Предфілософія Давнього Єгипту	6/0/6	Вступ до культури та історії Давнього Єгипту. Космогонія и теогонія. Боротьба світла і темряви. Вчення про людину. Культ Осіріса. Осіріс і Ісіда. Філософські проблеми «Єгипетської книги мертвих». Вплив давньоєгипетської міфології на міфи, символи та релігії світу.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Предфілософія Шумеру та Вавілоу	2/0/2	Шумерська міфологія. Космогонія та теогонія. Філософські проблеми «Епосу про Гільгамеша». Порівняльний аналіз шумерської та біблейської міфології. Вавилонська міфологія. Космогонія. Землеробський міф про сходження Іштар. «Бесіда пана і раба»	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Предфілософії Фінікії та Давнього Ірану	2/0/2	Предфілософія Фінікії. Взаємовплив шумеро-аккадської, вавилонської та фінікійської міфології. Проблема бога Молоха у Фінікії та історії людства. Фінікійська космогонія. Предфілософія Давнього Ірану. Проблема боротьби світла та темряви у предфілософії Давніх Єгипту та Ірану. Проблема дихотомічності світу у предфілософії Давнього Ірану і її вплив на християнство, західну культуру та філософію. Філософські проблеми Авести.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Предфілософія Давньої Індії. Ведичний період	8/0/8	Загальна характеристика історії та культури Давньої Індії. Особливості ведичного періоду. Ведична література. Ведична міфологія. Ведична предфілософія. Ведична космогонія і теогонія. Вчення про Пурушу. Предфілософія Упанішад. Міфологія Упанішад. Вчення про Брахмана і Атмана. Філософські проблеми Рігведи. Філософські ідеї Упанішад: вчення про космічний закон (ріта), про сансару, карму та реінкарнацію, про звільнення (мокша), про ілюзорність матеріального світу (майя), про виконання правил	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			благочинної поведінки для кожної варни (дхарма). Закони Ману.	
6.	Філософські вчення Давньої Індії. Астика	6/0/6	Поняття «даршана». Особливість давньоіндійських даршан. Астика – класичні системи індійської філософії, що визнають авторитет Вед: веданта, міманса, ньяя, вайшешика, йога і санх'я та їхні головні ідеї. Філософська система санх'я. Ідея причинно-наслідкових зв'язків. Космогонія санх'ї. Філософія йоги. Філософія ньяя та вайшешика. Міманса та веданта – останні даршани в давньоіндійській філософії.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Філософські вчення Давньої Індії. Настика	8/0/8	Настика – філософські вчення, що не визнають авторитет Вед: бхагаватизм, буддизм, джайнізм, філософія чарвака-локаята та їхні головні ідеї. Філософська система буддизму. Філософія хінаяни та махаяни. Філософські проблеми «Дхаммапади». Філософські ідеї джайнізму. Філософія чарвака-локаята.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
8.	Філософські вчення Давнього Китаю	8/0/8	Історичні умови виникнення перших світоглядних уявлень давніх китайців: Небо, земля, Піднебесна країна. Ідея «Першопорядку». П'ятикнижжя. Даосизм (дао цзя). Життя та вчення Лао-цзи. «Дао де цзин». Символіка Тай-цзи. Головні філософські ідеї «Дао де цзин». Філософія недіяння (у вей). Вчення про безсмертя. Даоська алхімія. Конфуціанство (жу цзя). Історичні умови виникнення вчення. Культ предків у конфуціанстві. Вчення про золоту середину (чжун юн). П'ять основ вихованості (вень) людини за Конфуцієм: жень, і, лі, чжи, сінь. Культура як пріоритет ритуалу (лі). Вчення про виправлення імен (чжен мін). Моїзм (мо цзя). Соціальна філософія моїстів. Школа імен (мін цзя) про співвідношення імен і речей.. Легізм (фа цзя) про походження і функції законів.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

## Рекомендована література

### *Основна*

1. История восточной философии : учеб. пособие / отв. ред. М.Т. Степанянц. – М. : ИФРАН, 1998. – 122 с.
2. Канаева Н.А. Индийская философия древности и средневековья: учеб. пособие. – М., 2008. – 255 с.
3. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. – К., 2000.
4. Мюллер М. Шесть систем индийской философии / пер. с англ. С.В. Игошиной. – М.: Искусство, 1995. – 448 с.
5. Радхакришнан С. Индийская философия. – В 2 т. Т. 1–2. – М., 1956–1957. (Репринт: СПб., 1994).
6. Степанянц М.Т. Восточная философия. Вводный курс и избранные тексты. – М.: Восточная литература, 1997. – 503 с.
7. Томпсон М. Восточная философия / пер. с англ. – М.: Восточная литература, 2001. – 511 с.
8. Торчинов Е. А. Введение в буддологию: курс лекций. – СПб: Санкт -Петербургское философское общество, 2000. – 304 с .
9. Фэн Ю-Лань. Краткая история китайской философии / [пер. с англ. ]. – СПб: Евразия, 1998 . – 373 с .
10. Чанышев А. Н. Философия Древнего мира: учебник для вузов. – М.: Высшая школа, 1999. – 703 с .
11. Чаттерджи С., Датта Д. Индийская философия. М.: Альма Матер – Академический Проект, 2009 .

### *Першоджерела*

12. Авеста в русских переводах (1861 —1996) / сост., общ. ред., примеч. И.В. Рака. — СПб.: Журнал «Нева» — РХГИ, 1997 .
13. Антология даосской философии / сост. В. В. Малявин, Б. Б. Виноградский. – М., Комаров и К., 1994. – 446 с.
14. Антология мировой философии. Древний Восток. – Мн.: Харвест; М. : АСТ, 2001. – 992 с.
15. Дао де цзин // Дао: гармония мира. – М., Харьков, 2000.
16. Дхаммапада / пер. с пали, введ., комм.: В. Топоров. – СПб : Изд. Чернышева, 1993. – 176 с.
17. Древнеегипетская «Книга мертвых». Слово, устремленное к свету. – М.: Эксмо, 2005.
18. Законы Ману. – М.: ЭКСМО - Пресс, 2002. – 496 с .
19. Китайская классическая книга перемен И-цзин. – М.,1993.
20. Классическая йога. («Йога-сутры» Патанджали и «Вьяса -бхашья») / пер. с санскр., введен., комм. Е.П. Островской, В.И. Рудого. – М.: Наука, 1992.
21. Конфуций. Беседы и суждения («Лунь юй»). – СПб., 1999.
22. Лунный свет санхьи. «Санхья -карика» Ишваракришны, «Санхья -карика -бхашья» Гаудапады, «Таттва-каууди» Вачаспати Мишры / исслед., пер., комм. В.К. Шохина. – М.: Ладомир, 1995.
23. Ригведа . – М.: Наука, 1999.

24. Упанишады / пер. с санскр., предисл. и комм. А.Я. Сыркина – М.: Восточная литература, РАН, 2000. – 782 с.
25. Чжуанцзы / пер. Л. Позднеевой // Дао: гармония мира. – М.: Эксмо-Пресс, 2000. – С. 151–386.
26. Шрила Прабхупада. Бхагавад -гита как она есть. – М.-Л.-Калькутта-Бомбей-Нью -Дели, 1992.
27. Эпос о Гильгамеше («О все выдавшем») / пер. с аккад. И.М. Дьяконова. — СПб.: Наука, 2006.



### Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	21
Тести	18
Індивідуальні завдання	11
Іспит	50
<b>Разом</b>	<b>100</b>

### Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### Політика курсу

*Плагіат та академічна  
добросесність:*

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної добросесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

*Завдання і заняття:*

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

*Поведінка в аудиторії:*

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватись вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.





